

Forslag

til

Lov om moderskabsydelse og om erhvervsmæssigt arbejdende kvinders rettigheder og pligter i anledning af fødsel.

Fremsat den 19. januar 1955 af *Petra Petersen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen.*

I. Moderskabsydelsen.

§ 1.

Stk. 1. Enhver gravid kvinde, der er nydende eller bidragydende medlem af en statsanerkendt sygekasse eller nydende medlem af en statskontrolleret sygeforening, samt enhver gravid kvinde, der ikke er medlem af sygekasse eller sygeforening, fordi hun ikke opfylder de herfor fastsatte helbredsforhold, har ret til at få udleveret

- a. det til det spæde barns inderbeklædning nødvendige udstyr samt sengelinned efter nærmere af arbejds- og socialministeren fastsatte bestemmelser,
- b. anvisning på hushjælp i 10 dage, rekvireret gennem mødrehjælpen eller efter nærmere af arbejds- og socialministeren fastsatte bestemmelser,
- c. en anvisning på 50 kr. til køb af barnevogn samt en anvisning på 30 kr. til køb af barneseng m. v.,
- d. et kontant beløb på 130 kr. til delvis dækning af de øvrige med fødslen og barnets udstyr forbundne udgifter.

Stk. 2. Kvinder, der i henhold til §§ 10 og 11 oppebærer erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller lønning i medfør af bestemmelsen i § 16 i lov om statens tjenestemænd, har ikke ret til den i stk. 1 b. anførte ydelse.

§ 2.

Retten til den i § 1 omhandlede moderskabsydelse tilkommer ikke kvinder, der ikke har dansk indfødsret, medmindre de i overensstemmelse med bestemmelserne i lov

om offentlig forsorg §§ 17—21 har ret til vedvarende forsørgelse her i landet, og heller ikke kvinder, der er inddraget under offentlig særforplejning.

§ 3.

Stk. 1. Henvendelse om den i § 1 omhandlede moderskabsydelse indgives til vedkommende sygekasse eller sygeforening eller, for så vidt det drejer sig om en kvinde, der ikke er medlem af en sygekasse eller sygeforening, til det sociale udvalg i vedkommendes opholdskommune, bilagt en jordemoder- eller lægeattest, der skal indeholde oplysning om, når fødslen kan forventes at ville finde sted.

Stk. 2. Kvinder, der ikke opfylder de økonomiske betingelser for optagelse som nydende medlem i en statsanerkendt sygekasse, skal indgive begæring om den i § 1 omhandlede ydelse på særlig af arbejds- og socialministeren godkendt blanket.

Stk. 3. Det påhviler vedkommende sygekasse, sygeforening eller sociale udvalg senest 8 dage efter begæringens indgivelse, dog aldrig før 1 måned, forinden fødslen efter den i stk. 2 omhandlede attest kan ventes at ville finde sted, at foranledige de i stk. 1 a. omhandlede naturalier, den i b. nævnte anvisning på hushjælp samt den i c. nævnte anvisning til køb af barneseng afsendt til pågældende samt at udbetale hende 60 kr. af det i d. nævnte beløb. Efter at jordemoderen overfor sygekassen har afgivet erklæring om, at barnet ved jordemoderens sidste normale besøg i hjemmet levede,

udbetales ca. 10 dage efter fødslen det resterende beløb, og den i c. nævnte anvisning på barnevogn afsendes.

§ 4.

Statskassen refunderer kommunerne, sygekasserne og sygeforeningerne deres udgifter i henhold til § 1.

§ 5.

Stk. 1. Det påhviler arbejds- og socialministeren efter forhandling med sundhedsstyrelsen at fastsætte de nærmere regler vedrørende den i § 1 omhandlede ydelse, herunder godkendelse af arten, omfanget af og prisen for de naturalier, der indgår som en del af ydelsen, samt for administrationen af ordningen.

Stk. 2. Arbejds- og socialministeren er bemyndiget til at træffe de fornødne foranstaltninger til sikring af muligheden for mod aflevering af anvisningen at erhverve de i § 1 c. nævnte naturalier i brugt stand.

II. Erhvervsmæssigt arbejdende kvinders rettigheder og pligter i anledning af fødsel.

§ 6.

Stk. 1. Kvinder, der deltager i erhvervsmæssigt arbejde udenfor eget hjem eller egen bedrift, og som har deres hovedvirksomhed ved det pågældende arbejde, må i de første 4 uger efter deres nedkomst ikke deltage i sådant arbejde, medmindre det ved lægeattest godtgøres, at det kan ske uden skade for hendes eller barnets sundhed, herunder at hun enten ikke kan amme barnet eller trods deltagelse i arbejdet kan amme barnet i normalt omfang.

Stk. 2. Efter samråd med sundhedsstyrelsen, direktøren for arbejds- og fabriktilsynet og arbejdsrådet kan arbejds- og socialministeren, hvor særlige forhold gør sig gældende for et bestemt arbejdsområde, bestemme, at det i stk. 1 nævnte tidsrum for pågældende område forlænges i indtil 6 uger efter fødslen.

Stk. 3. Endvidere kan arbejds- og socialministeren efter samråd med de i stk. 2 nævnte myndigheder bestemme, at reglerne i stk. 1 og 2 skal udstrækkes til at gælde for fag eller dele af fag, der beskæftiger kvinder ved erhvervsmæssigt hjemmearbejde af fabrikmæssig karakter.

Stk. 4. Tvivlstilfælde med hensyn til, om kvinder henhører under ovenstående bestemmelser, afgøres endeligt af arbejds- og socialministeren.

§ 7.

Kvindelige arbejdere, der deltager i erhvervsmæssigt arbejde udenfor eget hjem eller egen bedrift, og som har deres hovedvirksomhed ved det pågældende arbejde, har ret til at opgive dette arbejde 8 uger, forinden fødslen efter en derom afgiven jordemoder- eller lægeattest kan antages at ville finde sted, og til at være fraværende fra deres arbejde i indtil 8 uger efter fødslen.

§ 8.

Stk. 1. Det er forbudt at afskedige en kvinde som følge af graviditet eller fødsel.

Stk. 2. En kvinde, der afskediges under graviditeten eller indenfor et tidsrum af 6 måneder fra fødslen, har ret til af arbejdsgiveren, dog ikke for et tidsrum udover 6 måneders dagen efter fødslen, at få udbetalt sædvanlig løn i 16 uger, medmindre det kan godtgøres,

- a. at pågældende uden fyldestgørende grund har forladt sit arbejde eller har udvist overdragen nydelse af berusende drikke, ufordragelighed overfor arbejdsgiver eller arbejdskammerater, grov arbejdsforsømmelse eller anden utilbørlig adfærd, eller
- b. at pågældendes afskedigelse har været nødvendiggjort som følge af indskrænkning i bedriften.

Stk. 3. Når en gravid kvinde er beskæftiget ved ekspedering eller servering og ikke kan flyttes til andet arbejde eller er beskæftiget i arbejdsgiverens husholdning, har arbejdsgiveren ret til at forlange, at hun benytter sig af adgangen til i henhold til § 7 at opgive sit arbejde.

Stk. 4. I de tidsrum, hvor en kvinde benytter sig af den hende i §§ 7 og 12 hjemlede ret til at være fraværende fra sit arbejde, kan hun ikke afskediges undtagen i det i stk. 2 b. nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor hun er beskæftiget i arbejdsgiverens husholdning.

§ 9.

Stk. 1. I indtil 8 måneder efter fødslen har en i en andens tjeneste arbejdende kvinde ret til fornøden frihed til diegivning, dog

højest 2 gange daglig $\frac{1}{2}$ time eller 1 gang daglig 1 time. Diegivningen skal såvidt muligt gives i tilslutning til de almindelige arbejds-pauser (spisepauser m. v.). Hvor arbejdets karakter gør en persons fraværelse fra produktionen særlig vanskelig (afhængighed af maskiner, flydende produktion m. v.), kan direktøren for arbejds- og fabriktilsynet dispensere fra bestemmelserne om diegivnings-hvile.

Stk. 2. Arbejdende mødre skal have adgang til at benytte passende i den kolde årstid opvarmede rum, hvor de kan give die.

§ 10.

Stk. 1. Enhver kvinde, der er nydende eller bidragydende medlem af en anerkendt sygekasse eller sygeforening, eller som ikke er medlem, fordi hun ikke opfylder helbreds-betingelserne, har ret til dagpenge før og efter fødslen, når hun enten

- a. efter i de sidste 6 måneder at have deltaget i erhvervsmæssigt arbejde udenfor eget hjem eller bedrift af et sådant omfang, at arbejdsindtægten har været af væsentlig betydning for hendes eller hjemmets økonomi, i medfør af bestemmelserne i §§ 6 og 7 opgiver sit arbejde, eller
- b. uden at have haft arbejde i de sidste 6 måneder dog på det tidspunkt, da hendes ret til at opgive arbejde i henhold til § 7 ville være indtrådt, kan anses for at have normal tilknytning til sit fag.

Afgørelsen heraf må bero på et skøn i det enkelte tilfælde, hvorved det kan være vejledende, om pågældendes arbejdsløshed i varighed har oversteget det for ydelsen af ordinær arbejds-løshedsunderstøttelse indenfor 12 måneder almindeligt gældende tidsrum. Om den nævnte hjælp herefter kan ydes til et kvindeligt sygekassemedlem eller sygeforeningsmedlem, må i tvivlstilfælde ikke afgøres, forinden spørgsmålet har været forelagt direktoratet for sygekassevæsenet.

Stk. 2. Dagpenge fra sygekasse kan ikke oppebæres samtidigt med dagpenge i henhold til denne lov.

§ 11.

Stk. 1. Retten til dagpenge før fødslen indtræder 8 ugers dagen, før fødslen forven-

tes at ville finde sted, dog aldrig før kvindens arbejdsindtægt som følge af arbejdets opgivelse ophører. Retten til dagpenge *vedvarer* indtil fødslen, uanset om der derved bliver betalt dagpenge i et længere tidsrum end 8 uger.

Stk. 2. Dagpenge efter fødslen udbetales, indtil kvinden genoptager sit arbejde, dog længst til 8 ugers dagen efter fødslen.

Stk. 3. Dagpenge andrager for de i folkeforsikringslovens § 39 omhandlede 3 kommunegrupper henholdsvis 10 kr. 20 øre, 8 kr. 50 øre og 6 kr. 80 øre og reguleres efter prisetallet i overensstemmelse med de i § 85, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 324 af 27. juni 1950 af lov om folkeforsikring fastsatte regler. Dagpenge kan dog ikke overskride pågældendes tidligere daglige arbejdsfortjeneste, heri inkluderet værdien af kost og logi.

Stk. 4. Dagpengene før fødslen oppebæres med det fulde beløb, forsåvidt det ved lægeattest godtgøres, at kvinden ikke kan udføre sit arbejde uden skade for sig selv eller fosteret, eller kvinden som følge af henstilling fra arbejdsgiveren har benyttet sig af sin ret til arbejdsfritagelse. I modsat fald kan dagpengene kun oppebæres med $\frac{2}{3}$ og aldrig med et beløb, der overstiger $\frac{2}{3}$ af vedkommendes tidligere daglige arbejdsfortjeneste.

Stk. 5. Dagpengene efter fødslen oppebæres med det fulde beløb, forsåvidt moderen har barnet hos sig og giver det die eller det gennem lægeundersøgelse måtte blive oplyst, at moderen ikke eller kun delvis er i stand til selv at amme barnet. I modsat fald kan dagpengene kun oppebæres med $\frac{2}{3}$ og aldrig med et beløb, der overstiger $\frac{2}{3}$ af vedkommendes tidligere daglige arbejdsfortjeneste.

Stk. 6. Dagpengene fås udbetalt ved henvendelse til vedkommende sygekasse, sygeforening eller for de ikke-forsikredes vedkommende til vedkommende opholdskommune, dog at det for medlemmer af godkendte sygeforeninger er en forudsætning for dagpengenes udbetaling, at de har indgivet egentlig begæring herom.

Stk. 7. Sygekassernes, sygeforeningernes og kommunernes udgifter til dagpengeydelser i henhold til denne lov refunderes fuldtud af staten.

§ 12.

Stk. 1. Efter udløbet af den i § 7 omhandlede periode har en kvinde, der har sit barn hos sig, ret til yderligere for en periode af 8 uger at tage fri fra sit arbejde.

Stk. 2. Kvinden har ret til at træffe aftale med den person, der midlertidigt er indtrådt i arbejdet i hendes sted, om, at hun for den i stk. 1 omtalte periode indtræder i den vikarierendes rettigheder med hensyn til understøttelse fra arbejdsløshedskassen. Arbejdsgiveren bør ved ansættelsen af den person, der midlertidigt erstatter den fraværende kvinde, såvidt muligt vælge en til arbejdet egnet person, der er arbejdsløs og understøttelsesberettiget, og med hvem der kan træffes aftale som ovenfor nævnt.

§ 13.

Tilsynet med overholdelsen af de i §§ 6, 8 og 9 givne bestemmelser føres af arbejds- og fabriksilsynet.

§ 14.

Det påhviler arbejds- og socialministeren efter samråd med sundhedsstyrelsen at godkende blanketter til de lægeerklæringer, der udfærdiges i henhold til denne lov.

§ 15.

Stk. 1. Overtrædelse af de i medfør af denne lov fastsatte bestemmelser straffes med bøder ikke under 20 kr., i gentagelses-tilfælde ikke under 40 kr. Bøderne tilfalder statskassen.

Stk. 2. Bøderne kan pålægges af arbejds- og socialministeren indenfor et beløb af 2 000 kr. Det står den pågældende frit for inden 14 dage, efter at arbejds- og socialministerens afgørelse er tilgået ham, at forlange sagen undergivet domstolens afgørelse, hvilket da foranlediges af arbejds- og socialministeren. En indledet sag bortfalder dog, når arbejds- og socialministeren tager sin påstand om bøde tilbage, eller når den tiltalte, som har begæret domstolens afgørelse, frafalder denne. En af arbejds- og socialministeren truffet afgørelse har gentagelsesvirkning i samme grad som en retsafgørelse.

III. *Ikrafttrædelses- og bortfaldsbestemmelser.*

§ 16.

Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, træder i kraft den 1. april 1955. Fra samme tidspunkt ophæves afsnit IV i lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse.